

**EUs försvarsinitiativ
för en starkare
försvarsmarknad.
Hur bör Sverige
navigera förslagen?**

Översikt av SOFF:s syn på EU:s försvarsinitiativ

European Defence Fund (EDF)

Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF) anser att EDF (European Defence Fund) fungerar bra men ser möjligheter för förbättringar framöver. Företag i Sverige har varit aktiva i EDF-programmen och har vunnit kontrakt genom utlysningarna. Vi utvärderar kontinuerligt och ger feedback till EU-kommissionen (DG DEFIS; Generaldirektoratet för försvarsindustri och rymd) om hur EDF-programmen kan förbättras. Vi ser att våra medlemsföretag är framgångsrika i programmen och att det finns potential för ytterligare framgångar i kommande utlysningar.

Statens roll för företag

En viktig faktor för att företag i Sverige ska kunna vinna kontrakt är att den svenska staten engagerar sig proaktivt i samarbete med företagen för att ta fram prioriteringar inom arbetsprogrammen för utlysningar. Staten bör upprätthålla ett starkt åtagande och engagemang för företagens medverkan i konsortier under hela projekten, inklusive för den slutliga upphandlingen av de förmågor som gemensamt utvecklas med andra medlemsländer.

Förbättringar av EDF 1.0

EDF 1.0 har fungerat bra som ett pilotprogram men behöver förbättras för att möta de nya utmaningar som Europa står inför på grund av Rysslands krig mot Ukraina. Programmen är fortfarande präglade av ett fredstida tänkande, vilket innebär att prioriteringar, processer och budget inte matchar de komplexa utmaningarna och behoven som nu finns. Det är nödvändigt att stärka samarbetet med andra EU-medlemsstater och deras industribaser för att förbättra Europas industriella och operativa förmåga inom Nato.

Förslag för EDF 2.0

EDF 2.0 behöver fokusera på projekt som ligger på högre teknologisk mognadsnivå (TRL-nivåer) och som kan integrera system mellan befintliga komplementära förmågor inom kortare tidsramar. Programmen bör även täcka produktifieringsfasen (den så kallade "valley of death"). Den nuvarande budgeten på 15 miljarder Euro som finansierar EDIP (European Defence Investment Programme) fram till 2027 har tagits från EDF. Det är viktigt att EDF 2.0 får en högre budget och att den inte används för att finansiera andra initiativ.

EDIS och EDIP

SOFF välkomnar EU-kommissionens kommuniké om en långsiktig strategi (EDIS) och dess förslag om ett långsiktigt program (EDIP). Dessa instrument innehåller mycket av det som svenska försvarsföretag och SOFF har lyft fram som viktiga punkter. Rysslands krig mot Ukraina har accentuerat utmaningarna för den europeiska försvarsindustriella basen.

Mer kunnig EU-Kommission

Kompetensen inom EU-kommissionen (DG DEFIS) har utvecklats imponerande. EDIP är genomtänkt och välargumenterat trots det snabba framtagandet och vissa redaktionella brister.

EDIRPA och gemensamma upphandlingar

EDIRPA (European Defence Industrial Development Programme) är ett intressant instrument som pekar på behovet av att skapa en starkare europeisk kultur för gemensamma upphandlingar av försvarsförmågor. Incitamenten för gemensamma upphandlingar behöver stärkas.

För närvarande går cirka 78% av värdet av alla europeiska upphandlingskontrakt till icke-europeiska länder. Alltså nästan 80% av vad vi inom EU investerade köpte vi från företag utanför EU. Främst från USA, men även från Sydkorea, Storbritannien och Israel. Innan kriget var motsvarande period knappa 60%. EU:s medlemsstater valdes således, när läget var som skarpest, att endast upphandla 21 miljarder euro från företag inom EU, vilket påverkar försörjningssäkerheten och den tekniska och industriella förmågan inom EU. De ekonomiska förutsättningarna för europeiska försvarsföretag att konkurrera på lika villkor har försämrats.

SOFF anser att medlemsstaterna måste förändra sina invanda mönster och aktivt anpassa sig till det paradigmskifte som pågår. Det är viktigt att minska beroendet av tredje länders inflytande där det innebär ökad risk för Europa.

SEAP (Strategic European Acquisition Programme)

SOFF diskuterar och utvärderar EU-Kommissionens förslag om SEAP. SEAP syftar till att skapa incitament för medlemsstater att arbeta närmare varandra genom att bilda konsortier. SEAP är en juridisk person som ansvarar för vissa förmågor över hela livscykeln.

Fördelar och nackdelar med SEAP

En fördel med SEAP är att det kan leda till ökad samverkan mellan medlemsstater. En nackdel är att det kan leda till stängda kluster som utesluter konkurrens. Frågan om medlemsstater kan gå med i redan etablerade SEAP och förutsättningarna för detta behöver belysas.

Exempel på SEAP

Sverige skulle kunna ta ledningen och bilda ett SEAP för exempelvis flygburna övervakningssystem eller andra relevanta områden tillsammans med andra medlemsstater. Detta skulle innebära att Sverige och de övriga medlemsstaterna inom SEAP tar ansvar för dessa förmågor inom EU över hela livscykeln.

EDPCI (European Defence Projects of Common Interest)

SOFF anser att logiken bakom EDPCI liknar EU-Kommissionens regler om Important Projects of Common European Interest (IPCEI). EDPCI syftar till att skapa bättre förutsättningar för försvarsföretag att arbeta i projekt som syftar till att skapa stora projekt av gemensamt EU-intresse.

Försiktighet kring EDPCI

SOFF är försiktigt positiva till EDPCI men ser risker för konkurrenssnedvridning och plattformstänk. Det är viktigt att säkerställa att projekten inte leder till en uppdelning och inlåsning av marknaden.

Slutsats

SOFF är positiva till [EU-kommissionens arbete](#) med att stärka den europeiska försvarsmarknaden genom EDF, EDIS och EDIP. Det är avgörande att medlemsstaterna samarbetar och prioriterar europeiska lösningar för att säkerställa en stark och självständig försvarsförmåga i Europa. Dessa satsningar kompletterar och förstärker också över tid de nationella bidragen till Natos försvarsförmåga. Samtidigt är det viktigt att vara medveten om de potentiella riskerna och arbeta för att skapa rättvisa och effektiva incitament för alla aktörer på den europeiska försvarsmarknaden.

Försvarsmarknaden är global, men den fungerar inte som andra marknader. Försvarsmarknaden bestäms nämligen inte enbart utifrån ekonomiska och tekniska faktorer, utan den påverkas även i högsta grad av enskilda staters säkerhets- och försvarspolitik.